

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

RIVM
A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

LCI
T +31 88 689 7000
lci@rivm.nl

Wekelijkse duiding COVID-19-epidemie door het COVID-19-responsteam (RT)

Centrum Infectieziektebestrijding (CIb)
22 november 2022

Samenvatting

Afgelopen week steeg het aantal deelnemers met COVID-19-achtige klachten in Infectieradar licht vergeleken met de week ervoor, van 3,8% naar 4,2%. Het aantal Infectieradar-deelnemers met een positieve coronatestuitslag (SARS-CoV-2) daalde licht (-11%) vergeleken met de week ervoor, net als het aantal aan de GGD gemelde personen met een positieve coronatestuitslag (-11%). Het aantal bij de GGD geteste personen daalde ook licht (-10%). In de verpleeghuizen stabiliseerde (-1%) het aantal bewoners met een positieve coronatest afgelopen week. Het reproductiegetal op basis van meldingen van positieve testen lag op 8 november op 0,87 (0,74-1,00). Het aantal nieuwe ziekenhuisopnames van patiënten met SARS-CoV-2 daalde licht (-11%) vergeleken met de week ervoor. Het aantal nieuwe patiënten met SARS-CoV-2 op de IC daalde ook. Er waren 18 IC-opnames (-18%), waar dat vorige week 22 opnames waren.

Personen van 60 jaar of ouder die de herhaalprik in de najaarsronde hebben gekregen hadden in de periode van 3 oktober 2022 t/m 14 november 2022 een 63% lager risico op ziekenhuisopname dan personen die wel de basisserie, booster of eerdere herhaalprik hebben gekregen, maar niet de herhaalprik van dit najaar (relatief risicoverschil (RRV) - 63%). Voor opname op de IC was dit relatieve risicoverschil -62%.

In week 45 (7-13 november) daalde de landelijk gemiddelde virusvracht in het rioolwater met 30%. De rioolcijfers waren het hoogst in Amsterdam en omstreken. In de eerste helft van week 46 (14-16 november) steeg de landelijk gemiddelde virusvracht voorsnog met 25%. In het rioolwater werd de omikronvariant BA.5 met subvarianten wederom het meest gedetecteerd: vooral de BF.7 en in toenemende mate de BQ.1-variant.

In de kiemsurveillance zagen we de afgelopen periode een toename van BA.4.6, BA.2.75 en BF.7. Recent groeit echter het aandeel van subvariant BQ.1 (inclusief BQ.1.1). Recombinant XBB neemt ook toe. Er zijn nu geen aanwijzingen dat de subvarianten ziekmakender zijn dan de eerdere omikronvarianten. De laatste berekeningen wijzen er nog steeds op dat BQ.1 mogelijk een keer dominant wordt in Nederland. Zulke inschattingen kennen altijd onzekerheden. Het zou dus ook kunnen dat meerdere subvarianten, inclusief BQ.1 en XBB naast elkaar blijven rondgaan. Ook kunnen er nog weer nieuwe (sub)varianten opkomen.

Conclusie en adviezen

Hoewel er nog steeds sprake is van een aanzienlijke circulatie van het SARS-COV-2-virus, zet de dalende trend en daarmee stabilisatie van de epidemiologische situatie deze week verder door.

Hoewel er wel sprake is van een lichte stijging van het aantal mensen met respiratoire klachten in Infectieradar, zien we een daling in het aantal afgenomen SARS-CoV-2-testen en mensen met een positieve testuitslag. Ook het aantal ziekenhuisopnames en het

aantal nieuwe patiënten met SARS-CoV-2 op de IC daalde verder door. In het aantal besmettingen in verpleeghuizen is een stabilisatie zichtbaar. Er zijn geen aanwijzingen dat de nu circulerende omikronsubvarianten ziekmakender zijn.

Advies coronathermometerstand

Het Responsteam adviseert coronathermometer: **stand 1**.

Gezien de huidige stand van zaken, komt het Responsteam tot de conclusie de coronathermometerstand naar 1 te brengen; beperkte druk op zorgketen en samenleving; zonder (aanvullende) maatregelen geen risico op significante impact op druk op de zorg en ziektelast verwacht.

Mede door de ingezette maatregelen en de najaarsvaccinatieronde, ziet de huidige epidemiologische situatie ten aanzien van COVID-19 er relatief gunstig uit, waardoor de thermometerstand naar 1 kan worden gebracht. Het blijft echter van belang de basismaatregelen te blijven volgen. We bevinden ons namelijk aan het begin van het jaarlijks seizoen waarin luchtwegklachten, ook veroorzaakt door andere verwekkers, zoals influenza en het RS-virus, toenemen. Het blijven volgen van de basisadviezen heeft een preventief effect op verspreiding en ziekte door respiratoire virusinfecties (waaronder COVID-19) en daarmee druk op de zorgketen.

Verder blijft de huidige COVID-19-situatie onvoorspelbaar, bijvoorbeeld als het gaat om de ontwikkeling van nieuwe varianten van het virus.

Signalen

A) Epidemiologische situatie

Afgelopen week steeg in Infectieradar het aandeel deelnemers met COVID-19-achtige klachten licht vergeleken met de week ervoor, van 3,8% naar 4,2%. Het aantal Infectieradar-deelnemers met een positieve coronatestuitslag (SARS-CoV-2) daalde licht (-11%) vergeleken met de week ervoor, net als het aantal aan de GGD gemelde personen met een positieve coronatestuitslag (-11%). Het aantal bij de GGD geteste personen daalde ook licht (-10%). In de verpleeghuizen stabiliseerde (-1%) het aantal bewoners met een positieve coronatest afgelopen week. Het reproductiegetal op basis van meldingen van positieve testen lag op 8 november op 0,87 (0,74-1,00). Het aantal nieuwe ziekenhuisopnames van patiënten met SARS-CoV-2 daalde licht (-11%) vergeleken met de week ervoor. Het aantal nieuwe patiënten met SARS-CoV-2 op de IC daalde ook. Er waren 18 IC-opnames (-18%), waar dat vorige week 22 opnames waren.

B) Vaccineffectiviteit tegen ernstige COVID-19

In de periode van 3 oktober 2022 t/m 14 november 2022 was de kans op ziekenhuisopname voor 60-plussers die de herhaalprik in de najaarsronde hebben ontvangen ruim 2,5 keer kleiner dan voor mensen die deze prik niet hebben gehad, maar hier wel voor in aanmerking kwamen. De kans op IC-opname voor 60-plussers met een herhaalprik in de najaarsronde was ruim 2,5 keer kleiner dan voor personen met minimaal één eerdere vaccinatie.

In de periode van 3 oktober 2022 t/m 14 november 2022 was het absolute aantal opnames het hoogst bij personen tussen de 70 en 89 jaar. Het risico op opname was het hoogst voor ongevaccineerde 90-plussers. Personen van 60 jaar of ouder die de herhaalprik in de najaarsronde hebben gekregen hadden in deze periode een 63% lager risico op ziekenhuisopname dan personen die wel de basisserie, booster of eerdere herhaalprik hebben gekregen, maar niet de herhaalprik van dit najaar (relatief risicoverschil (RRV) -63%). Voor opname op de IC was dit relatieve risicoverschil -62%.

Omdat mensen met verschillende vaccinatiestatusen ook kunnen verschillen in kwetsbaarheid (door onderliggende aandoeningen) en het aantal infecties dat zij hebben doorgemaakt, geeft de vergelijking tussen personen met verschillende vaccinatiestatusen niet alleen het effect van vaccinatie weer.

C) Rioolwatersurveillance

In week 45 (7-13 november) daalde de landelijk gemiddelde virusvracht in het rioolwater met 30% ten opzichte van week 44, naar een waarde van 764 x 100 miljard virusdeeltjes per 100.000 inwoners. De rioolcijfers waren veruit het hoogst in Amsterdam-Amstelland, de enige regio die in week 45 een stijging (15%) liet zien. In de eerste helft van week 46 (14-16 november) steeg de landelijk gemiddelde virusvracht (vooralsnog) met 25%, naar een waarde van 953 x 100 miljard virusdeeltjes per 100.000 inwoners. De rioolcijfers waren toen wederom in Amsterdam-Amstelland het hoogst, maar de stijging stagneerde wel. Er vond in een meerderheid van de veiligheidsregio's een stijging plaats, waarvan de sterkste stijgingen in het zuiden (o.a. Zeeland, Gelderland-Zuid, Limburg-Noord).

In de meest recent geteste rioolwatermonsters uit week 45 was de omikronvariant BA.5 (met subvarianten) het meest prevalent. Vooral de BF.7-variant werd veelvuldig gedetecteerd en in toenemende mate de BQ.1-variant. De specifieke mutaties voor de BA.2.75-variant werden ook gevonden. De BA.4 (met subvarianten) werd nog weinig gedetecteerd.

D) Kiemsurveillance/virusvarianten

Sinds begin 2022 zien we vooral veel verschillende varianten rondgaan die allemaal bij de omikronfamilie horen. De subvarianten BA.1 t/m BA.5. Maar ook binnen deze subvarianten zien we weer veranderingen ontstaan. Dit zien we ook in het buitenland. Nadat eerst BA.1 en daarna BA.2 dominant waren in Nederland, is sinds juni BA.5 verantwoordelijk voor de meeste besmettingen.

De afgelopen periode zagen we een toename van BA.4.6, BA.2.75 en BF.7. Recent groeit echter het aandeel van subvariant BQ.1 (inclusief BQ.1.1). Recombinant XBB neemt ook toe. Er zijn nu geen aanwijzingen dat de subvarianten ziekmakender zijn dan de eerdere omikronvarianten.

De nieuwste berekeningen wijzen erop dat BQ.1 mogelijk een keer dominant wordt in Nederland. Zulke inschattingen kennen altijd onzekerheden. Het zou dus ook kunnen dat meerdere subvarianten, inclusief BQ.1 en XBB naast elkaar blijven rondgaan. Ook kunnen er nog weer nieuwe (sub)varianten opkomen.